

ПРО ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ В ТЕОРІЇ ТА НА ПРАКТИЦІ ПРАВА ЗАСУДЖЕНИХ НА ГУМАННЕ СТАВЛЕННЯ ДО СЕБЕ І НА ПОВАГУ ГІДНОСТІ, ВЛАСТИВОЇ ЛЮДСЬКОЇ ОСОБИСТОСТІ

Василюк Ігор Миколайович, адвокат Волинської колегії адвокатів.

Одною з новел КВК України 2003 р. стало закріплення на рівні закону права засуджених на гуманне ставлення до себе і на повагу гідності, властивої людській особистості, бо у раніше чинному ВТК України 1970 р. визначалися лише окремі та виключно специфічні права осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі. У подальшому у 2014 році це законодавче формулювання набуло дещо іншої форми: засуджені мають право на гуманне ставлення та повагу їх людської гідності, оскільки саме таке визначення є властивим для європейських стандартів в цій сфері [1].

Як неодноразово підкреслювалось в науковій літературі, уявлення про сутність будь-якого явища або процесу об'єктивної дійсності, у тому числі й правового характеру, розвиваються, як правило, у рамках того концептуального напрямку, який панує в теорії науки в той чи інший час. Згідно із цим твердженням нормативного закріплення у правовій сфері найчастіше набувають ті уявлення про явища, які відповідають домінуючій концепції на певному проміжку часу [2, с. 11], а система категорій і понять кримінально-виконавчого права має адекватно відбивати процес виконання кримінальних покарань та відобразити його предметну сутність. Тому виключно наука і має стати підґрунтям для розвитку практики виконання кримінальних покарань та її окремих інститутів, бо практика осмислюється, організовується і спрямовується саме теорією [3, с. 688-689].

Однак, право засуджених до позбавлення волі на гуманне ставлення та повагу їх людської гідності стало певним винятком з цього правила: у науці кримінально-виконавчого права воно належним чином не вивчалось, а було спочатку уведено в закон, і саме законодавче закріплення стало первинним та зумовило потребу наукового дослідження цього питання.

Як видається, це могло стати наслідком пропозицій тих авторів, які пропонували через складнощі, що виникають у практичних працівників при роз'ясненні засудженим їх прав і обов'язків у період відбування покарань, через те що вони містяться в різних законодавчих актах, доповнити Кодекс спеціальною главою, в якій би були репродуковані норми інших законів, що стосуються прав, обов'язків і законних інтересів засуджених [4, с. 9]. Але на практиці фактично справдились застереження, що таке «репродукування» буде суперечити принципам законодавчої техніки, адже призводитиме до зайвого дублювання в нормах КВК України положень інших законодавчих актів.

Нині на теренах України у науці кримінально-виконавчого права не існує жодної роботи, присвяченої розглядуваному праву особи; лише його окремі складові висвітлювались у наукових дослідженнях, присвячених однойменному принципу діяльності органів і установ виконання покарань чи процесу його виконання. У результаті такої недостатньої вивченості, у сучасній літературі не існує навіть чіткого та однозначного тлумачення визначення розглядуваного права, що зумовлює й відсутність розробок щодо ефективних механізмів його забезпечення. У підсумку і практичні працівники, і науковці, обмежуються лише загальним посиланням на наявність у засуджених можливості вимагати гуманного ставлення до себе чи поваги до людської гідності або ж отожднюють його з подібними принципами – гуманізму та поваги до прав і свобод людини.

Список використаних джерел (посилань):

1. Закон України про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів // http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50363
2. Алексеев, С. С. Общая теория права [Текст] : в 2 т / С. С. Алексеев. – М. : Юрид. лит., 1982. – Т. 2. – 360 с. С. 11.
3. Філософський словник [Текст] / за ред. В. І. Шинкарука. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Голов. ред. УРЕ, 1986. – 800 с.
4. Бандурка, О.М. Правове положення засуджених до позбавлення волі [Текст] / О.М. Бандурка, В.П. Севастьянов. – Х. : Основа, 1997. – 242 с.